

PHÒNG GIÁO DỤC – ĐÀO TẠO HUYỆN LẠNG GIANG
TRƯỜNG TIỂU HỌC TÂN HƯNG

SÁNG KIẾN
MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP ĐỂ THỰC HIỆN TỐT
QUI TRÌNH DẠY VỀ THEO NHẠC KHỐI 4
TRƯỜNG TIỂU HỌC

Người thực hiện: **Ngô Thị Bích Nga**
Lĩnh vực nghiên cứu: Giáo dục và Đào tạo

Lạng Giang, tháng 4 năm 2021

A. PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn sáng kiến

Ngày nay, chúng ta đang sống và được hưởng bầu không khí của hoà bình tự do, hạnh phúc nhưng đây chính là thời đại lịch sử nóng bỏng nhất, thời đại mà cả nhân loại đang hưởng ứng cuộc chạy đua phát triển khoa học kỹ thuật. Đặc biệt con số toàn cầu về giáo dục đã và đang giúp loài người nhận thức hơn nữa về vị trí, vai trò của giáo dục với sự nghiệp phát triển xã hội. Có thể nói hơn bao giờ hết trong cuộc sống muôn màu muôn vẻ hôm nay, người ta không còn định nghĩa một nước giàu có là một nước có nhiều tài nguyên nữa, mà đất nước ấy phải là đất nước có nhiều chất xám, đất nước mà quyền lực sẽ thuộc về trí tuệ. Một điều hiển nhiên **"Chất xám, trí tuệ"** chỉ có được qua giáo dục, trong giáo dục, chỉ có giáo dục mới giúp chúng ta thực hiện được mục tiêu **"Nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân lực, đào tạo nhân tài cho đất nước"**.

Đứng trước nhiệm vụ nặng nề ấy của nước nhà, tất cả chúng ta - những người làm công tác giáo dục đã phải trăn trở **"Làm thế nào để sự nghiệp giáo dục của chúng ta ngày càng vẻ vang hơn ?"**. Đúng vậy, Bác Hồ - vị lãnh tụ kính yêu của chúng ta đã dạy giáo viên chúng ta **"Dù khó khăn đến đâu cũng phải thi đua dạy tốt và học tốt"**. Lời dạy của Người đã in sâu trong lòng mỗi chúng ta, đã trở thành khẩu hiệu hành động trong các trường học trên phạm vi toàn quốc. Để đáp lại lời dạy của Bác Hồ, chúng ta những người giáo viên, nhất là giáo viên tiểu học cần thấy rõ được vai trò của mình là bồi dưỡng, giáo dục học sinh thân yêu trở thành những con người phát triển toàn diện để kế tục sự nghiệp của chúng ta một cách vững vàng. Đó chính là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu.

Mỹ thuật là một trong những môn học có tính chất năng khiếu nghệ thuật. Nếu dạy học là khó thì dạy nghệ thuật lại càng khó và cần phải mang tính nghệ thuật cao hơn. Song không phải là không dạy được, vì học mỹ thuật đem lại niềm vui cho mọi người, làm cho mọi người tìm ra cái đẹp ở trong mình, ở xung quanh mình. Đồng thời mỹ thuật giúp mọi người tạo ra cái đẹp cho riêng mình, thưởng ngoạn nó ngay trong sinh hoạt thường ngày làm cho cuộc sống thêm tươi vui và hạnh phúc. Giáo dục tính thẩm mỹ cho học sinh giúp học sinh phát huy năng khiếu sẵn có của tuổi thơ đồng thời hướng dẫn một số phương pháp để các em quan sát, tập vẽ, tập trang trí, tiến tới vẽ tranh và xem tranh. Từ đó tạo cho các em niềm say mê hứng thú tìm cái hay cái đẹp trong nghệ thuật tạo hình, tiến tới hình thành khiếu thẩm mỹ tốt trong học tập, vui chơi và trong sinh hoạt hằng ngày.

Năm học 2014- 2015 Bộ GD và ĐT đã triển khai Vận dụng phương pháp mới của dự án hỗ trợ Giáo dục Mỹ thuật Tiểu học do Vương quốc Đan Mạch tài trợ ở tất cả các trường tiểu học trên toàn quốc Qua quá trình thực nghiệm bản thân tôi nhận thấy đây thực sự là một phương pháp dạy học sáng tạo.

Tuy nhiên đây là một phương pháp hoàn toàn mới đối với giáo viên và học sinh, việc truyền tải, tiếp thu kiến thức còn nhiều ngỡ ngàng. Học sinh ngỡ ngàng với hoạt động mới, lúng túng khi cảm nhận qua hình ảnh, đường nét để tạo hình ảnh riêng. Điều đó đã thôi thúc tôi mạnh dạn nghiên cứu tìm ra một số phương pháp để thực hiện tốt quy trình dạy ***vẽ theo nhạc*** đối với học sinh khối 4 tiểu học.

2. Mục đích nghiên cứu

Tình trạng dạy học thầy đọc, trò chép hoặc giảng giải xen kẽ vấn đáp, giải thích minh họa bằng tranh, dẫn đến học sinh vẫn quen lối học thụ động, gây khó khăn cho việc áp dụng lối dạy hoạt động tích cực.

Nhiều giáo viên còn lúng túng, thiếu linh hoạt trong quá trình vận dụng những phương pháp cụ thể để tham khảo, học tập phương pháp dạy học tích cực. Đáng chú ý là nhiều giáo viên chưa thực sự hiểu được ý nghĩa việc đổi mới phương pháp dạy học trong mục tiêu đào tạo lớp người mới, chưa quyết tâm từ bỏ thói quen dạy học theo kiểu truyền đạt kiến thức sách vở, thụ động.

Cơ sở vật chất, phương tiện, thiết bị dạy học môn mỹ thuật còn thiếu chưa đáp ứng được nhu cầu dạy và học theo phương pháp mới,

Từ những thực tế trên tôi mạnh dạn chọn đề tài ***"Một số phương pháp để thực hiện tốt qui trình dạy “Vẽ theo nhạc” môn Mỹ thuật khối 4”*** để nghiên cứu hi vọng góp một phần cùng quý thầy cô tìm ra những phương pháp tối ưu nhất để giảng dạy qui trình “Vẽ theo nhạc” hiệu quả nhất.

3. Phương pháp nghiên cứu

3.1. Phương pháp nghiên cứu lý thuyết

Phương pháp phân tích và tổng hợp lý thuyết (Nghiên cứu qua các văn bản, chương trình, giáo trình, tài liệu sách báo về phương pháp dạy học môn Mỹ thuật).

3.2. Phương pháp nghiên cứu thực tiễn

Để thành công trong sáng kiến này tôi đã sử dụng phối hợp hài hòa các phương pháp dạy học mỹ thuật. Sau đây tôi xin trình bày một số phương pháp cụ thể:

- Điều tra, phỏng vấn tình hình học sinh;
- Thực hành giảng dạy theo phương pháp mới thông qua nghiên cứu tài liệu giảng dạy mỹ thuật: Tài liệu dạy học Mỹ thuật (Dự án hỗ trợ giáo dục Mỹ thuật tiểu học (SAEPS) Đan Mạch;
- Trao đổi, học hỏi kiến thức chuyên môn với bạn bè, đồng nghiệp;
- Phương pháp giảng dạy mỹ thuật ở tiểu học: quan sát, vấn đáp, chơi trò chơi, dạy học hợp tác theo nhóm nhỏ, so sánh đối chiếu.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Qui trình dạy “Vẽ theo nhạc” môn Mỹ thuật khối 4 trường tiểu học.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Học sinh Khối 4 trường Tiểu học Tân Hưng, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang.

B PHẦN NỘI DUNG SÁNG KIẾN

I. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ CƠ SỞ THỰC TIỄN

1. Cơ sở lý luận

Hiện nay, trong hệ thống các môn học ở trường phổ thông nói chung, ở Tiểu học nói riêng, môn Mỹ thuật giúp học sinh biết cách sử dụng ngôn ngữ tạo hình (đường nét, hình mảng, hình khối, màu sắc, bố cục...). Thông qua hoạt động trải nghiệm để biểu đạt thái độ, cảm xúc, sự tưởng tượng và kiến thức của bản thân về thế giới xung quanh.

Dạy học Mỹ thuật trong nhà trường giúp học sinh có những kiến thức, kỹ năng cơ bản về vẽ hình, vẽ màu, tạo hình, điêu khắc và nghệ thuật không gian. Thông qua các hoạt động trải nghiệm, học sinh học cách sáng tạo, biểu đạt bản thân, có những hiểu biết cơ bản cảm nhận được vẻ đẹp và đánh giá được sản phẩm, tác phẩm mỹ thuật. Dạy học Mỹ thuật trong nhà trường hiện nay cũng giới thiệu để học sinh làm quen với những vật liệu, công cụ và cách thức tạo hình khác nhau phù hợp với nội dung chủ đề, ý nghĩa và cách phát triển ngôn ngữ mỹ thuật của học sinh. Thông qua các hoạt động trải nghiệm, sáng tạo, học sinh sẽ tích lũy được những kinh nghiệm và những kiến thức cơ bản về tạo hình.

2. Cơ sở thực tiễn

Căn cứ vào tình hình thực tiễn hiện nay phòng GD&ĐT Lạng Giang, trường tiểu học Tân Hưng đã và đang thực hiện đổi mới giáo dục ở cấp tiểu học theo Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.

Thực hiện các văn bản hướng dẫn, thực hiện nhiệm vụ năm học của ngành giáo dục nói chung và Phòng giáo dục và đào tạo Lạng Giang nói riêng.

Căn cứ vào thực trạng việc áp dụng 7 qui trình dạy học theo phương pháp Đan Mạch (SAEPS) tài trợ đủ đồ dùng cho môn học.

II. THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP CỦA VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

1. Ưu điểm của việc thực hiện qui trình “Vẽ theo nhạc”

1.1 Đối với nhà trường

Nhà trường tạo điều kiện sắp xếp thời khóa biểu, trang bị máy móc, thiết bị dạy học để dạy học theo phương pháp mới.

1.2. Đối với giáo viên

Giáo viên chủ động lên chương trình thời khóa biểu, mạnh dạn áp dụng các qui trình vào bài giảng. Tích cực nghiên cứu tài liệu, trau dồi chuyên môn nghiệp vụ, học hỏi và chia sẻ với đồng nghiệp.

1.3. Đối với học sinh

Học sinh hứng thú học tập, tích cực, chủ động, sáng tạo, biết lắng nghe và chuyển động theo âm nhạc. Phát triển được trí tưởng tượng và khả năng sáng tạo biến âm nhạc và giai điệu thành hình ảnh. Sáng tạo ra hình ảnh mới từ một bức tranh với nhiều hình ảnh khác nhau. Sau quá trình học, học sinh hiểu và sử dụng hình ảnh trong giao tiếp.

Kích thích học sinh phát triển năng lực hợp tác nhóm, tự tin chia sẻ suy nghĩ của bản thân.

2. Hạn chế

- Do đặc thù của qui trình “Vẽ theo nhạc” cần tổ chức dạy học theo nhóm, mỗi tiết học đều phải sắp xếp lại bàn ghế nên đòi hỏi diện tích phòng học hiện tại chưa đáp ứng hết được yêu cầu của môn học.

- Việc dồn tiết và sắp xếp thời khóa biểu còn gặp nhiều khó khăn.

- Giáo viên còn bỡ ngỡ với phương pháp mới, còn ngại thay đổi tư duy dạy theo phương pháp truyền thống, phải giành nhiều thời gian nghiên cứu tài liệu mới và chuẩn bị trang thiết bị phục vụ tiết học.

- Một số học sinh còn chưa quen với qui trình mới nên chưa nghiêm túc, chưa có tinh thần hợp tác nhóm.

Từ thực tế đầu năm học 2020- 2021 tôi đã tiến hành khảo sát chất lượng lớp 4a2, 4a3, 4a4 trường tiểu học Tân Hưng Đối với chủ đề vận dụng quy trình vẽ theo nhạc Kết quả đạt được như sau:

STT	Khối /lớp	Tổng số HS	Số HS không thực hiện được yêu cầu, nhiệm vụ học tập		Số HS hiểu được và hoàn thành sản phẩm ở mức độ tối thiểu		Số HS hoàn thành sản phẩm theo yêu cầu, nhiệm vụ học tập		Số HS hoàn thành tốt nhiệm vụ học tập, sản phẩm có sự sáng tạo	
			Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
1	4a2	46	14	30,4	18	39,2	14	21,4	0	0
2	4a3	46	15	32,6	20	43,5	11	23,9	0	0
3	4a4	45	12	26,7	18	40,0	15	33,3	0	0

Với kết quả khảo sát trên tôi thấy vẫn còn học sinh chưa thực hiện được yêu cầu, nhiệm vụ học tập. Xét về sự hứng thú với môn học tôi thấy học sinh còn ngượng ngùng e ngại trong tiết học do vậy sản phẩm của tiết học chưa đạt hiệu quả.

Từ những vấn đề trên tôi đi tìm nguyên nhân để có hướng khắc phục những vấn đề đó.

3. Nguyên nhân

- Giáo viên còn bỡ ngỡ với phương pháp mới, còn ngại thay đổi tư duy Trong sinh hoạt chuyên môn còn chưa mạnh dạn chia sẻ kinh nghiệm, dự giờ học hỏi kinh nghiệm còn hay ghi chép không quan sát hoạt động học tập của học sinh để rút kinh nghiệm.

- Học sinh chưa quen với quy trình nên chưa nghiêm túc, chưa có tinh thần hợp tác nhóm.

- Vậy làm thế nào để học sinh có hứng thú với môn học, để kích thích sự tương tác , tư duy sáng tạo và phát triển năng lực cá nhân đạt hiệu quả cao .

4. Giải pháp thực hiện

“Vẽ theo nhạc” hay còn gọi là “Tưởng tượng và sáng tạo từ âm nhạc” là một hoạt động nghệ thuật của cá nhân kết hợp với tập thể thông qua hình thức hợp tác nhóm. Quy trình này tạo ra sự hứng thú và kích thích năng lực sáng tạo của học sinh trong suốt quá trình học tập. Thông thường dạy học mỹ thuật phổ thông hiện nay là dựa trên chương trình sách giáo khoa được thiết kế thành các bài thuộc các phân môn riêng biệt; còn “Tưởng tượng và sáng tạo từ âm nhạc” là sự liên kết các bài học với các phân môn theo phương pháp cũ tạo ra sự tích hợp trong một hoặc nhiều chủ đề có ý nghĩa với học sinh.

Để dạy tốt qui trình “Vẽ theo nhạc” đòi hỏi giáo viên và học sinh cần chú ý tới các vấn đề sau:

4.1. Đối với giáo viên

- Nắm chắc bản chất của qui trình.
- Xác định rõ mục tiêu, kiến thức bài học phù hợp với từng đối tượng học sinh để thiết kế qui trình dạy dựa trên lý thuyết chung cũng như dựa trên trải nghiệm thực tế của học sinh.
- Thiết kế các hoạt động phải nhằm phát triển các năng lực, kỹ thuật và năng lực thể hiện cũng như năng lực phân tích, đánh giá của học sinh.
- Chuẩn bị đồ dùng dạy học, phòng học, không gian học phù hợp với qui trình.
- Vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học phù hợp nhằm phát huy tích tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh.
- Thường xuyên động viên, khuyến khích, hỗ trợ học sinh kịp thời qua nhận xét, đánh giá kết quả bằng lời để giúp từng em phát triển năng lực cá nhân trong

suốt quá trình hoạt động học tập (tư duy tạo hình, tư duy ngôn ngữ khi trình bày ý tưởng thuyết trình, nhận xét, đánh giá, năng lực hợp tác nhóm trong thảo luận, thực hiện sản phẩm).

- Sau mỗi tiết học, giáo viên cần giành thời gian cho học sinh trưng bày, giới thiệu, thuyết trình về sản phẩm theo ý tưởng của học sinh.

4.2. Đối với học sinh

- Chuẩn bị đầy đủ đồ dùng học tập như: bút chì, bút dạ, bút sáp, bút lông, giấy A3, A4, A0,

- Xem và chuẩn bị bài trước khi đến lớp.

- Trên lớp cần chú ý nghe giảng, tập trung tham gia các hoạt động học tập, có tinh thần đoàn kết, giúp đỡ bạn bè.

5. Một số phương pháp để thực hiện tốt qui trình dạy “Vẽ theo nhạc” môn Mỹ thuật khối 4 trường tiểu học

5.1. Phương pháp giới thiệu, hướng dẫn học sinh tiếp cận với qui trình “Vẽ theo nhạc”

“Vẽ theo nhạc” là một trong bảy qui trình dạy - học mỹ thuật theo phương pháp mới, vẫn còn lạ lẫm đối với cả giáo viên và học sinh. Do đó để thực hiện tốt qui trình này, bản thân mỗi giáo viên phải nắm chắc qui trình, chuẩn bị bài giảng thật đầy đủ, chu đáo. Cùng với đó, giáo viên cần giới thiệu một cách rõ ràng, chi tiết cho học sinh về qui trình như: Qui trình gồm các hoạt động nào; Trong mỗi hoạt động thì học sinh được tham gia học như thế nào, học sinh cần làm gì, làm như thế nào và kết quả đạt được sau mỗi hoạt động đó là gì.

Giáo viên có thể tiến hành giới thiệu, hướng dẫn học sinh tiếp cận với qui trình bằng một số cách cụ thể:

- Truyền đạt bằng lời nói trực tiếp, vừa nói vừa mô tả, hướng dẫn và trực tiếp thực hiện hành động di chuyển mẫu, vẽ mẫu, tạo mẫu cho học sinh quan sát. Sau đó giáo viên có thể đặt câu hỏi cho học sinh trả lời hoặc học sinh nêu lại cách tiến hành mỗi hoạt động. Thông qua đó, giáo viên nắm bắt được: cách hiểu của học sinh về mỗi hoạt động, cách học sinh hiểu tiến hành mỗi hoạt động như thế nào để có thể đưa ra những lời giải thích cụ thể hơn, tỉ mỉ hơn. Sau khi truyền đạt, giáo viên có thể mời một số học sinh thực hành thử cho cả lớp quan sát, nhận xét, giáo viên đưa ra đánh giá, chỉnh sửa và hướng dẫn thêm. Từ đó, học sinh nhận biết, tiếp thu được cách học và rút ra kinh nghiệm thực hành cho bản thân. Giáo viên có thể động viên, khích lệ những học sinh thực hành tốt để tạo sự tự tin, phấn khích cho học sinh khi tiếp xúc với cái mới.

- Cho học sinh quan sát Clip về các hoạt động thực hành của thầy cô giáo và các bạn học sinh đang thực hiện dạy - học theo qui trình “Vẽ theo nhạc”. Sau đó,

giáo viên cho xem lại từng hoạt động nhỏ và dừng lại đặt câu hỏi để học sinh tự nhận xét, nêu lại các hoạt động học sinh cần thực hiện trong đoạn Clip. Từ đó đưa ra câu hỏi gợi ý làm thế nào để thực hiện tốt hoạt động đó cho học sinh tự duy và có hứng thú tìm hiểu cách học hơn.

- In tranh và cho học sinh xem tranh về từng hoạt động trong qui trình. Từ đó, giáo viên cũng đặt câu hỏi về các hoạt động trong tranh cho học sinh trả lời, giáo viên mô tả và nhận xét thêm. Thông qua đó giúp học sinh nhận biết, tiếp cận với các hoạt động học tập cụ thể trong phương pháp mới.

5.2. Một số phương pháp để thực hiện tốt các hoạt động trong qui trình “Vẽ theo nhạc”

5.2.1. Đối với hoạt động “Nghe nhạc và vẽ màu theo giai điệu”

- Giáo viên gợi ý cho học sinh cách chia nhóm phù hợp với tình hình thực tế của lớp học (diện tích lớp, số lượng học sinh...). Thông thường, mỗi lớp có thể chia thành 4 – 6 nhóm, mỗi nhóm khoảng từ 6 – 8 học sinh.

- Giáo viên cho học sinh chuẩn bị: Mỗi nhóm học sinh dán, dính một tờ giấy trắng khổ lớn trên mặt bàn, có đầy đủ màu, mỗi học sinh cầm một hộp màu đứng xung quanh bàn với khoảng cách hợp lý để có thể di chuyển (không quá gần hoặc quá xa).

- Việc thực hiện qui trình “Vẽ theo nhạc” có thể thực hiện theo các cách khác nhau. Giáo viên nên linh hoạt, sáng tạo với nhiều chất liệu màu (màu nước, màu sáp, màu bột), nhiều kích cỡ giấy (A4, A3, A0), âm nhạc ... theo điều kiện của từng trường.

- Qua thực nghiệm cho thấy, nếu bật nhạc cho học sinh di chuyển và vẽ ngay thì các em thường lúng túng, di chuyển lộn xộn, và thiếu tập trung. Do đó, trước khi cho học sinh thực hành, giáo viên nên bật nhạc cho học sinh nhún nhảy nhịp nhàng, khởi động tại chỗ nhằm tạo sự thu hút và gây hứng thú với học sinh tập chung vào bài học. Thời gian thực hiện hoạt động này khoảng từ 7 – 8 phút.

- Quan trọng nhất trong hoạt động này là việc lựa chọn giai điệu, tiết tấu âm nhạc để khuyến khích học sinh tập trung lắng nghe, cảm nhận và phát huy trí tưởng tượng, thể hiện được tình cảm, cảm xúc thông qua ngôn ngữ tạo hình, phát huy khả năng học tập hợp tác trong suốt hoạt động. Giáo viên gợi ý học sinh vẽ từ màu nhạt đến màu đậm hoặc vẽ theo gam màu nóng, lạnh theo tiết tấu tăng dần của âm nhạc.

Ví dụ: Giáo viên có thể linh hoạt lựa chọn cho học sinh bản nhạc có lời; bản nhạc không lời để học sinh cảm hứng hát theo nhạc. Có thể chọn loại nhạc trẻ em hoặc nhạc dân ca tiết tấu nhẹ nhàng, nhanh, mạnh, sôi nổi với nhịp độ tăng dần.

Hình ảnh các bạn học sinh đang chuyển động vẽ màu theo tiết tấu âm nhạc
 5.2.2. Đối với hoạt động “Từ vẽ tranh đến thưởng thức tranh”

- Giáo viên tổ chức cho các nhóm treo tranh vào vị trí để đảm bảo cả lớp cùng được quan sát.

- Giáo viên đưa ra những câu hỏi để học sinh thể hiện cảm xúc của bản thân qua sự trải nghiệm khi tham gia vào hoạt động 1. Một số câu hỏi đơn giản như:

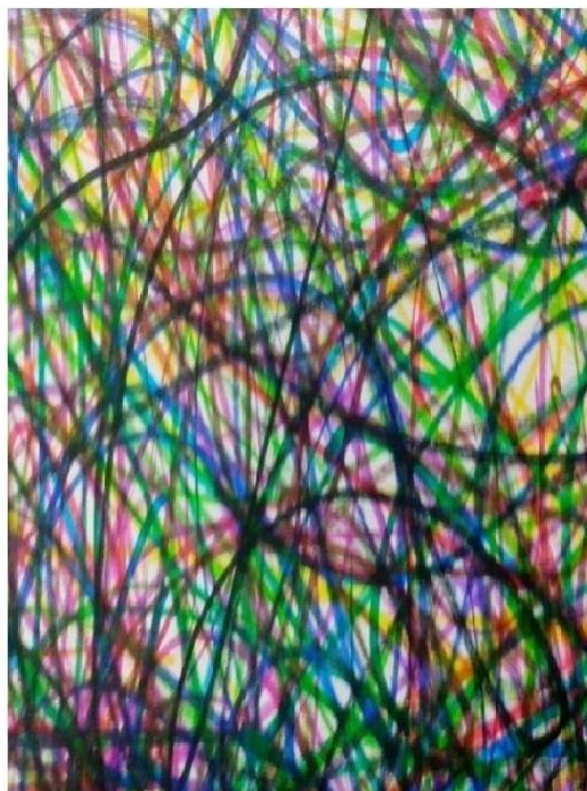
- + Em hãy chia sẻ với các bạn bè về bức tranh của nhóm mình (nhận xét về màu sắc đa dạng không, độ đậm, nhạt ra sao, sự hài hòa của bức tranh, sự lan tỏa của màu sắc như thế nào)?

- + Từ bức tranh này em có liên tưởng tới đề tài gì?

- Dựa vào ý tưởng trả lời của học sinh, giáo viên có thể gợi mở thêm để khuyến khích, kích thích sự tưởng tượng và sáng tạo của học sinh về chủ đề.

Ví dụ: Chủ đề về thiên nhiên, về thời trang, về con vật xung quanh,

- Từ sự tư duy của bản thân và sự gợi mở của giáo viên, mỗi nhóm học sinh sẽ chọn cho mình được một đề tài yêu thích.

Chất liệu màu sếp trên khô giấy A3

Học sinh chia sẻ về tác phẩm vẽ theo nhạc của mình

5.2.3. Đối với hoạt động “Sự lựa chọn hình ảnh trong thế giới tưởng tượng”

- Để thực hiện hoạt động này, mỗi học sinh dùng một khung giấy kích thước tùy ý trở từ khổ giấy A4 dịch chuyển trên bức tranh lớn để tìm kiếm phần màu sắc mình yêu thích và dán khung giấy vào vị trí đó.

- Giáo viên giành thời gian cho học sinh quan sát, tư duy về khung màu mình vừa lựa chọn ở trên. Giáo viên đưa ra câu hỏi gợi mở giúp các em học sinh tưởng tượng ra hình ảnh hoặc câu truyện về đề tài nhóm, cá nhân mình đã chọn: Với đề tài thiên nhiên em thích hình ảnh gì? (nhà cửa, cây cối, sông hồ, con vật...), Với đề tài thời trang em thích hình ảnh gì? (trang phục đến trường, trang phục lễ hội, trang phục đi chơi...).

- Ở hoạt động này, giáo viên cần kích thích để học sinh tự do tư duy, phát triển trí tưởng tượng về hình ảnh trong thế giới quan xung quanh. Mặt khác, giáo viên khuyến khích học sinh chia sẻ ý kiến, cộng tác với bạn bè cùng nhau phân tích tranh của mình, của bạn để có được những lựa chọn về hình ảnh phù hợp nhất với đề tài.

Học sinh lựa chọn hình ảnh trong thế giới tưởng tượng

5.2.4. Đối với hoạt động “Tạo sản phẩm theo chủ đề đã chọn”

- Từ hình ảnh đã lựa chọn, giáo viên đặt câu hỏi gợi ý:
 - + Trong bức tranh vẽ theo nhạc em đã chọn, em muốn giữ lại gì và muốn lược đi chi tiết nào để thể hiện nội dung đề tài em đã chọn?
 - + Em hãy chia sẻ với bạn bè về các hình ảnh em định sắp xếp?
- Sau khi nắm bắt được ý tưởng của học sinh, giáo viên cho học sinh cắt rời khung hình mình đã chọn. Sau đó gợi ý để học sinh vẽ thêm chi tiết hoặc lược bỏ để tạo ra hình ảnh phù hợp với ý tưởng theo đề tài. Trong quá trình học sinh thực hiện, giáo viên có thể hỗ trợ những học sinh gặp khó khăn khi vẽ hình hoặc sử dụng màu bằng cách đặt câu hỏi gợi ý chứ không áp đặt, không trực tiếp làm hộ học sinh để các em chủ động, sáng tạo và thực hiện hoạt động một cách hiệu quả.

Sản phẩm của học sinh qua quá trình vẽ theo nhạc

5.2.5. Đối với hoạt động “Thuyết trình, thảo luận và nhận xét, đánh giá về sản phẩm”

- Ở hoạt động này, giáo viên tổ chức cho học sinh trưng bày sản phẩm theo nhóm, cá nhân. Đại diện nhóm hoặc cá nhân lên giới thiệu sản phẩm của mình về ý tưởng, nội dung, cách thể hiện. Qua sự gợi ý của giáo viên bằng các câu hỏi:

- + Nội dung của đề tài em chọn là gì?
- + Qua sản phẩm này em muốn nói lên điều gì?
- + Em có định tặng sản phẩm này cho ai không?

- Đây là phần kết thúc của qui trình “Vẽ theo nhạc”. Nó là hoạt động không thể thiếu được trong mỗi một qui trình. Thông qua việc nhận xét, đánh giá sản phẩm, giáo viên giúp học sinh phát huy hết năng lực tư duy, phân tích, đánh giá, thể hiện cảm xúc của bản thân, biết lắng nghe và tiếp thu ý kiến phản hồi tích cực qua sự chia sẻ của bạn bè.

Trưng bày, thảo luận, đánh giá về các sản phẩm

5.2.6. Đối với hoạt động “Gợi mở, phát triển ý tưởng sáng tạo mới”

Như chúng ta đã biết, dạy - học theo phương pháp mới là một quá trình mở: kết thúc một hoạt động này là khởi đầu của hoạt động khác, học sinh được phát triển tối đa khả năng sáng tạo, trải nghiệm của bản thân, từ đó học sinh hiểu và có khả năng giao tiếp bằng hình ảnh. Vì vậy, từ những sản phẩm của qui trình “Vẽ theo nhạc” giáo viên nên gợi mở thêm cho học sinh những ý tưởng sáng tạo mới, vận dụng bài đang học vào các hoạt động thực tiễn.

Ví dụ: Sử dụng sản phẩm “Vẽ theo nhạc” để trang trí bưu thiếp, thiết kế bìa sách, trang trí gấu áo, váy, tạo bộ sưu tập thời trang, tạo ngân hàng hình ảnh cho một câu chuyện yêu thích....

Gợi mở, phát triển theo chủ đề với những ý tưởng sáng tạo mới

III KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Đầu tháng 4 năm học 2020-2021 với sự nỗ lực trong giảng dạy tôi nhận được sự ủng hộ nhiệt tình của học sinh, các em hứng thú nghe nhạc và vận động cơ thể theo tiết tấu, biết phối hợp màu sắc, đường nét trên giấy, biết hợp tác nhóm tạo bức tranh tập thể, cá nhân phù hợp với chủ đề. Qua kết quả khảo sát sau:

So sánh kết quả thực nghiệm

STT	Khối /lớp	Tổng số HS	Số HS không thực hiện được yêu cầu, nhiệm vụ học tập		Số HS hiểu được và hoàn thành sản phẩm ở mức độ tối thiểu		Số HS hoàn thành sản phẩm theo yêu cầu, nhiệm vụ học tập		Số HS hoàn thành tốt nhiệm vụ học tập, sản phẩm có sự sáng tạo	
			Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
1	4a2	46	0	0	11	23,9	23	50,0	12	26,1
2	4a3	46	0	0	10	21,7	21	45,7	15	32,6
3	4a4	45	0	0	9	20,0	23	51,1	13	28,9

STT	Khối/lớp	Tổng số HS	Hoàn thành tốt		Hoàn thành		Chưa hoàn thành	
			Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
1	4a2	46	12	26,1	34	75,9	0	0
2	4a3	46	15	32,6	31	67,4	0	0
3	4a4	45	13	28,9	32	71,1	0	0

Một số hình ảnh dạy và học Mỹ thuật vận dụng quy trình “vẽ theo nhạc”.

2. Bài học kinh nghiệm

2.1. Ý nghĩa của sáng kiến kinh nghiệm

“*Tưởng tượng và sáng tạo từ âm nhạc*” (Qui trình Vẽ theo nhạc) là sự liên kết các bài học với các phân môn Vẽ theo mẫu, Vẽ trang trí, Vẽ tranh, Thường thức mỹ thuật, Tập nặn tạo dáng tạo sự tích hợp trong nhiều chủ đề có ý nghĩa với học sinh. Vì vậy tôi nhận thấy lựa chọn nghiên cứu sáng kiến kinh nghiệm “Một số phương pháp để thực hiện tốt qui trình dạy “Vẽ theo nhạc” là rất cần thiết, bởi lẽ nó là phương pháp mới, giúp giáo viên tiếp cận được với yêu cầu về “Đổi mới phương pháp dạy - học” của nền giáo dục nước nhà. Nó đòi hỏi mỗi giáo viên phải không ngừng nỗ lực, sáng tạo, chịu khó tìm tòi, học hỏi cái mới, bớt thụ động, y nại vào cái cũ nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả giảng dạy. Đồng thời, dạy học theo phương pháp mới giúp học sinh hình thành và phát triển toàn diện các năng lực tương tác, sáng tạo mỹ thuật, cảm nhận và trình bày cảm xúc của bản thân, tự tin trong giao tiếp, trao đổi ý kiến, hình thành và phát triển tốt các giác quan, các kỹ năng sống, biết vận dụng kinh nghiệm cá nhân vào giải quyết vấn đề, có năng lực hợp tác nhóm và tự đánh giá dựa trên trí thông minh, sở trường của cá nhân mình, biết yêu thích cái đẹp và vận dụng linh hoạt vào cuộc sống hằng ngày.

Với sáng kiến này, tôi mong muốn đóng góp một phần nhỏ bé của mình vào việc nâng cao hiệu quả việc áp dụng 07 (bảy) qui trình dạy học theo phương pháp Đan Mạch (SAEPS) vào môn Mỹ thuật Tiểu học. Mặt khác sẽ là cơ sở cho các đồng nghiệp của tôi ở trong trường, huyện, tỉnh vận dụng vào từng bài để nâng cao chất lượng bộ môn Mỹ thuật nói chung.

2.2. Bài học kinh nghiệm

Qua quá trình áp dụng qui trình dạy “Vẽ theo nhạc”, bản thân tôi rút ra bài học kinh nghiệm như sau:

- Bản thân người giáo viên phải năng động, tự vận động, trau dồi kiến thức, không ngại nghiên cứu tài liệu mới để nắm rõ phương pháp dạy.
- Để nâng cao hiệu quả bài giảng, tạo được sự hứng thú trong học sinh đòi hỏi người giáo viên phải chuẩn bị tốt: kế hoạch giảng dạy, đồ dùng học tập, trang thiết bị cần thiết khác.
- Trong tiết học phải tạo được không khí tiết học thoải mái, hấp dẫn để học sinh có thái độ học tự nguyện, không gò bó.
- Giáo viên cần tạo mọi điều kiện để học sinh tích cực, chủ động, sáng tạo chiếm lĩnh tri thức, phát huy mọi nỗ lực của học sinh, cho học sinh tự do trình bày ý kiến, cảm xúc.
- Có lòng nhiệt tình, quan tâm chăm sóc, gần gũi với học sinh, thường xuyên động viên, khích lệ để các em yêu thích môn học hơn.
- Tham gia các buổi sinh hoạt chuyên môn, trao đổi ý kiến vướng mắc với bạn bè, đồng nghiệp để học hỏi kinh nghiệm giúp nâng cao hiệu quả bài giảng.

2.3. Các ý kiến đề xuất

2.3.1 Đối với địa phương

Các cấp lãnh đạo địa phương cần quan tâm hơn nữa đến hoạt động giảng dạy trong nhà trường, tiếp tục xem xét đầu tư xây dựng cơ sở vật chất trường, lớp, phòng chức năng, bàn ghế, trang thiết bị dạy học để tạo môi trường, điều kiện thuận lợi nhất cho giáo viên và học sinh cùng thực hiện tốt việc dạy - học.

2.3.2 Đối với Phòng Giáo dục và đào tạo

Duy trì và thường xuyên tổ chức các buổi tập huấn hướng dẫn dạy - học Mỹ thuật theo phương pháp mới để tất cả các giáo viên kịp thời cập nhật và ứng dụng một cách hiệu quả nhất. Hỗ trợ kịp thời cho giáo viên ở cơ sở khi họ gặp khó khăn trong việc tiếp cận phương pháp mới.

Tổ chức các buổi hội thảo, các buổi sinh hoạt chuyên môn Mỹ thuật để các giáo viên gặp gỡ, trao đổi kỹ năng, học tập kinh nghiệm giảng dạy.

2.3.3 Đối với nhà trường

Nhà trường cần chủ động tham mưu với địa phương về việc xây dựng thêm trường, lớp, phòng chức năng để đáp ứng nhu cầu dạy - học của trường nói chung và môn Mỹ thuật nói riêng.

Tiếp tục tạo điều kiện về phân công tiết dạy và dồn thời khóa biểu hợp lý để giáo viên Mỹ thuật áp dụng phương pháp mới trong giảng dạy.

Cung cấp nhiều nguồn tài liệu tham khảo cho môn Mỹ thuật.

2.3.4. Đối với phụ huynh học sinh

Phụ huynh cần quan tâm đến việc học của con em mình nhiều hơn, mua sắm, chuẩn bị đầy đủ sách vở, đồ dùng học tập cho học sinh khi đến trường.

C. PHẦN KẾT LUẬN

Nói đến phương pháp dạy học là nói đến cách dạy của giáo viên và cách học của học sinh. Giáo viên không chỉ chú ý đến phương pháp truyền đạt mà còn phải tạo dựng cho học sinh phương pháp tiếp nhận, để cuối cùng là kiến thức đến với học sinh một cách dễ dàng, nhanh và sâu sắc hơn. Như định hướng đổi mới phương pháp dạy học môn Mỹ thuật tiểu học: áp dụng 07 (bảy) qui trình dạy học theo phương pháp Đan Mạch (SAEPS) phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh, phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh.

Trong quá trình dạy áp dụng qui trình “Vẽ theo nhạc” môn Mỹ thuật khối 4 trường tiểu học Tân Hưng, tôi nhận thấy phương pháp này cũng đã đem lại những kết quả khả quan, giáo viên và học sinh đều chủ động hơn phương pháp cũ, học sinh hứng thú với môn học hơn và tạo ra các sản phẩm mang tính sáng tạo cá nhân cao.

Với thời gian áp dụng vào giảng dạy còn ngắn, qua sáng kiến này, bản thân tôi xin được chia sẻ với các đồng nghiệp một số phương pháp tôi đã nghiên cứu, trải nghiệm thực tế, rút kinh nghiệm qua mỗi bài giảng để thực hiện tốt hơn qui trình dạy “Vẽ theo nhạc”. Tôi rất hi vọng tập thể giáo viên bộ môn Mỹ thuật tiểu học sẽ cùng nhau tiếp tục nghiên cứu, ứng dụng triệt để phương pháp dạy học mới để nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục môn Mỹ thuật tiểu học của trường mình nói riêng và của ngành nói chung.

Sáng kiến này chỉ là kinh nghiệm thực tế của riêng bản thân tôi. Do đó, sáng kiến không tránh khỏi còn nhiều thiếu sót. Vậy rất mong quý thầy cô, đồng chí, đồng nghiệp cùng cộng tác, đóng góp ý kiến cho tôi để sáng kiến này được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

D PHẦN TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Phương pháp giảng dạy Mỹ thuật (Nhà xuất bản Giáo dục)
- Tài liệu dạy- học mỹ thuật lớp 1.2.3.4.5 Theo định hướng phát triển năng lực của dự án hỗ trợ Giáo dục mỹ thuật tiểu học do Vương quốc Đan Mạch tài trợ.
- Tài liệu dạy học mỹ thuật theo phương pháp mới(Dự án hỗ trợ Giáo Dục mỹ thuật tiểu học SAEPS)
- Hướng dẫn thực hiện chuẩn kiến thức, kỹ năng các môn học ở Tiểu học (Bộ giáo dục và đào tạo)
- Tập trí giáo dục. Tập trí khoa học Giáo dục.

Tân Hưng, ngày 02 tháng 4 năm 2021

**XÁC NHẬN CỦA NHÀ TRƯỞNG
HIỆU TRƯỞNG**

NGƯỜI VIẾT BÁO CÁO

Nguyễn Thị Thu

Ngô Thị Bích Nga